

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 5, Sayı: 16, Mart 2018, s. 212-225

Yrd. Doç. Dr. Murat KUL

Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, muratkul@bartin.edu.tr

Murat AKBAL

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE ÖZ YETERLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Özet

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi, kişisel bilgiler ve konuyla ilgili tutum ölçeklerini kullanarak, derleyerek ve tartışarak ortaya koymaktır. Ölçek formu üç bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde “Kişisel Bilgi Formu”, ikinci bölümde Semerci tarafından geliştirilmiş olan likert tipi beşli derecelendirme ile hazırlanan “Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği” ve üçüncü bölümde ise Jarrusselam ve Shawarzer tarafından 1979 yılında, 20 maddeden oluşturulan ve yine Jarrusselam ve Shawarzer tarafından 1981 yılında 10 maddeye indirilmiş olan, Türkçeye çevirisini Yeşilay (1996) tarafından yapılan, 4’lü likert tipi “Genel Öz-yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini ise tesadüfi yolla seçilen 364 gönüllü beden eğitimi ve spor öğretmeni ($X_{yaş}=33.70\pm 3.64$) oluşturmaktadır. Sonuç olarak araştırma grubunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi Öğretmeni, Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum, Öz Yeterlilik

RELATIONSHIP BETWEEN PHYSICAL EDUCATION TEACHERS' SELF-EFFICACY AND THEIR ATTITUDES TOWARDS TEACHING PROFESSION

Abstract

The aim of this research is to demonstrate by compiling and discussing the relationship between physical education teachers' attitudes towards the teaching profession and their self-efficacy using personal information and attitude scales related to the subject. The scale form consists of three parts; "Personal Information Form" in the first part "Attitude Scale Related to the Teaching Profession of Teachers" prepared by likert type quintile developed by Semerci in the second part and "Attitude Scale related to the teaching profession of teachers" by Jarrusselam and Shawarzer in 1979 in 20 categories by Jarrusselam and Shawarzer in 1981 A 4-point Likert-type "General Self-Efficacy Scale" was used, which was translated into Turkish and translated into 10 items by Yeşilay (1996). The sample of the study is 364 voluntary physical education and sports teachers ($X_{age} = 33.70 \pm 3.64$) selected randomly. As a result, there was no statistically significant relationship between the attitudes of the research group to the teaching profession and self-efficacy.

Key Words: Physical Education Teacher, Attitude Towards Teaching Profession, Self-Efficacy

1. GİRİŞ

Tutum kavramı yaşamın her alanında sıkça kullanılan bir kavramdır. Bu kadar çok kullanılan tutum kavramı, pek çok bilim insanı tarafından araştırma konusu yapılarak incelenmiş ve günümüzde de incelenmeye devam edilmektedir.

Tutum, kişinin kendine ya da etrafındaki herhangi bir obje, toplumsal mevzu veya olaya karşı tecrübe, motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve hareketsetel bir reaksiyon, ön eğilimidir (İnceoğlu, 2010, 13).

Bu bağlamda tutumlar, en pozitiften en negatife kadar farklı derecelerde olabilir. Negatif tutumlar; obje veya düşünceler konusunda negatif inanca sahip olma, onu reddetme veya sevmeme, ona karşı hareketlerde bulunmayla kendini gösterebilir. Pozitif tutumlar ise objeler veya düşünceler konusunda pozitif inanca sahip olma, onu kabul etme ve sevme ile kendini gösterebilir (Demirhan ve Altay, 2001, 10).

Bu açıklamalar ışığında, bir kişi için mana taşıyan ve şahsın farkına vardığı herhangi bir objeye karşı tutum oluşturabilir (Kağıtçıbaşı, 2005, 103). Bir kişi, herhangi bir siyasi partiye, görüşe, fikre, ulusa, topluma, inanca, değerlere vb. karşı pozitif ya da negatif tutumlar da meydana getirebilir.

Bireyin, yaşamının ilk dönemlerindeki tutumu, genel olarak, ana-babası tarafından şekillendirilir. İlk dönemden sonraki tutumları ise ebeveynlerin yanı sıra, sayılan diğer faktörlerin etkisi altında oluşur. Bu manada, tutumların oluşmasında, on iki-otuz yaşları arası kritik dönemdir. Tutumlar, bu evrede son şeklini alırlar. Değişik kaynaklardan edinilen bilgiler, alınan eğitim, kritik dönemde tutumların şekillenmesinde rol oynayan başlıca etkenlerdir. “Biraz daha tutucu olma eğilimi dışında, 30 yaşından sonra, genel tutumlarda, hemen hemen hiç değişme olmaz. Genel olarak, günümüzde çocuklar, ana-babalarından daha açık fikirlidir” (Morgan, 1995).

Bilişsel, duygusal ve hareketsel bir dizge olarak tutum, kişinin dünya ile ilgili daimi veya geçici hipotezlerini, öteki kişilerden arzularını, kendine benzer kişilerle değişik olanlar arasındaki farklılıkları; değer ve bakış açılarını, neyin doğru, neyin yanlış olduğuna ve neye yaklaşılması, neden uzaklaşılması lüzumlu olduğuna dair duygu ve itikatlarını kapsar. Kişinin bazı tutumlara benlik bilinci kavramı içine nelerin girdiğini, neleri dışarıda bıraktığını, bazıları ise nelerin (aile, aile harici şekilsel gruplar, okul, siyasi parti, din, ideoloji gibi) tesiri altında kaldığını gösterir (Tolan vd., 1985).

Öz yeterlik inancı, son zamanlarda değişik alanlar ile ilgili yapılan araştırmalarda genellikle kullanılan değişkenlerden bir tanesidir. Kişiler, kendileri ile alakalı düşünme ve kendileri hakkında hüküm verme kapasitesine haizdirler. Zamanla kazandıkları bilgi birikimi, deneyim ve tecrübelerle kendileri ile alakalı fikirlerini kaydedirler. Faaliyetlerinin neticelerine göre, bu fikirlerin yeterliği hakkında bir karar verirler. Tüm bu kararlar, kişinin herhangi bir işi başarılı bir biçimde ifa etmede ne kadar yeterli olacağına dair görüşünü geliştirir (Yavuzer ve Koç, 2002).

Bandura'nın sosyal bilişsel kuramına göre, öz yeterlilik iki değişik boyutta incelenmektedir: Bunlar, bireysel öz yeterlilik ve netice beklentisidir. İlki, öğretmenlerin etkin bir öğretme için lazım olan hareketleri gösterecekleri mevzusundaki sahip oldukları inanç ve hükümleridir. İkinci boyut ise öğretmenlerin öğrencilerin başarılarının etkin öğretme metot ve teknikleriyle geliştirilebileceğine olan inanç ve hükümlerdir (Savran ve Çakıroğlu, 2007).

Öğretmenlerin öz yeterlilik algısı; öğretimde sarf ettikleri emeği, belirledikleri amaçları ve amaçların seviyesini etkilediği, yeterlilik duygusu kuvvetli olan öğretmenlerin planlama ve kurumda daha üst performans sergileme meylinde oldukları ve yeni düşüncelere daha çok açık oldukları, ayrıca öğrencilerinin ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için yeni metotlar denemeye daha hevesli oldukları anlatılmaktadır (Gülebağlan, 2003).

Öğretmen öz yeterlik inancı ise öğretmenlerin öğretme fonksiyonunu başarılı bir biçimde ifa edebilmek için lüzumlu gayret ve hareketleri gösterecekleri konusundaki inançları olarak tarif edilmektedir (Köseoğlu vd., 2005).

Beden eğitimi; kişilerin bedenlen, ruhen ve fikren gelişimini sağlamak, güncel hayata ve iş hayatının şartlarına hazırlamak, milli bilinç ve yurttaşlık hislerini kuvvetlendirmek amacı ile yapılan düzenli ve metotlu çalışmaların tamamıdır (Yalçın, 1995).

Beden eğitimi öğretmeni ise bütün bunları öğrenciye düzenli bir biçimde ileten insandır. Burada öz yeterlilik hissi beden eğitimi öğretmeninde kilit noktayı meydana getirmektedir, çünkü öğretmenin öz yeterlilik inancı ne kadar yüksek olursa mesleğinde de o kadar başarılı ve verimli olacaktır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının ve öz yeterlik inançlarının belirlenmesi, onların kendilerini daha iyi tarif edebilmelerine, o zamana kadar ki birikimlerinin daha fazla farkına varabilmelerine imkân sağlayacak ve dolayısıyla mesleki tatminlerine de etki edebileceği düşünülmektedir.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Semerci ve Semerci (2004), yapmış oldukları araştırmada öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni açısından öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin yapılan karşılaştırmada erkek ve kadın öğretmen adaylarının puan ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu ve anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına oranla mesleklerine dair daha olumlu tutum takınmasının toplumda oluşan öğretmenlik mesleğinin kadın mesleği olduğu düşüncesinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir (Eroğlu, 2013).

Öğretmen öz-yeterliğinin cinsiyete göre farklılaştığını ortaya koyan çalışmalar arasında (Koparan vd., 2010; Bümen, 2009; Oğuz ve Topkaya, 2008; Çetinkaya, 2007) da bulunmaktadır. Bu araştırmanın bulguları da beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyetin öğretmen öz-yeterliğini etkilemediği yönündedir. Bunun sebebi olarak, toplumdaki hızlı sosyal ve teknolojik gelişmelere paralel olarak, kadın ve erkek arasındaki sosyal statü farkının azalması, kadınların sosyal hayatta ve iş hayatında eskiye göre daha fazla rol alması gösterilebilir.

Morgil, Seçken ve Yücel (2004) erkek öğretmen adaylarının kimya öğretimine yönelik öz yeterlik algılarının kadın öğretmen adaylarının kimya öğretimine yönelik öz yeterlik algılarından daha yüksek olduğunu saptamışlar; bu durumu ise erkeklerin kız öğrencilere göre birçok konuda kendine güvenme davranışı ve daha güçlü benlik duygusu taşıdığını gösterme çabası içinde olmalarına bağlamışlardır.

Yılmaz vd. (2010) yapmış olduğu araştırmada, cinsiyete göre beden eğitimi öğretmenlerinin öz-yeterlik düzeylerine bakıldığında bayanlar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Akdağ ve Walter (2005) bayan öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarından kendilerini daha yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Erişen ve Çeliköz (2003)'ün yapmış olduğu araştırmada ise, cinsiyet değişkeni açısından öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye yönelik davranışlarda öğretmen adaylarının yeterlik algıları arasında anlamlı farkın olduğu görülmüştür. Kadın öğretmen adaylarının, öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesine yönelik davranışlarda, erkek öğretmen adaylarına kıyasla kendilerini daha yeterli görmüşlerdir.

Korkmaz (2009) ve Tekerci (2008), tarafından yapılan araştırmalarda, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yaşlarına bağlı olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

Yılmaz ve arkadaşlarının (2010) yaptığı araştırmada, yaş değişkenine bağlı olarak beden eğitimi öğretmenlerinin öz-yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Literatürde öğretmen öz yeterliğinin sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı (Mirzeoğlu ve arkadaşları, 2007; Akdağ ve Walter, 2005) çalışmaları olduğu gibi farklılaştığını (Varol, 2007; Denizoğlu, 2008; Taşkın ve Hacıömeroğlu, 2010) ortaya koyan çalışmalara da rastlanmaktadır. Öğretmen öz-yeterlik inancında sınıf düzeyine ilişkin literatür incelendiğinde genelde sınıf düzeyi arttıkça öz yeterlik düzeyinin arttığı görülmektedir.

3.YÖNTEM

Araştırmanın Konusu

Bu araştırmanın konusu, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi, kişisel bilgiler ve konuyla ilgili tutum ölçeklerini kullanarak, derleyerek ve tartışarak ortaya koymaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi ve beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel ve mesleki özelliklerine göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki farklılıkları incelemektir.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum düzeylerinin ve öz yeterlik düzeylerinin üzerinde cinsiyetin, yaş, eğitim durumu ve eğitim kademesi değişkenlerinin bir etken olup olmadığının ortaya konulması bakımından önemlidir. Araştırma konusunda ülkemizde ve yurt dışında yapılmış olan akademik çalışmaların tespiti amaçlı, bu araştırma ile doğrudan ve dolaylı olarak ilgili olabilecek çalışmalar taranmış; benzeri konularda özellikle farklı branş öğretmenliklerinde ve öğretmen adayları ile ilgili çok sayıda yüksek lisans ve doktora çalışması yapıldığı tespit edilmiştir. Ancak ülkemizde beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz-yeterlikleri arasındaki ilişkiye dair kapsamlı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu açıdan bakıldığında çalışmanın alandaki önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Bu araştırmadan elde edilecek sonuçların beden eğitimi öğretmeni yetiştiren kurumlardaki eğitim programlarının iyileştirilmesine ve beden eğitimi öğretmenlerinin verimliliğinin artırılması konusundaki çalışmalara katkı sağlayacağı ve bu araştırma ile elde edilecek verilerin uygulayıcılara kolaylık sağlayacağı ve yeni araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırma Modeli

Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışmada ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır.

Anket Formunun Hazırlanması ve Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak ölçek kullanılmıştır. Ölçek formu üç bölümden oluşmaktadır. Ölçek formunun birinci bölümünde, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişki düzeylerini belirlemek amacıyla “cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve eğitim kademesi” gibi değişkenlerin yer aldığı “Kişisel Bilgi Formu” bulunmaktadır. Ölçek formunun ikinci bölümünde, beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının düzeyini belirlemeye yönelik ifadelerin yer aldığı “Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği” bulunmaktadır. Ölçek formunun üçüncü bölümünde, beden eğitimi öğretmenlerinin genel öz yeterlik seviyesini belirlemeye yönelik ifadelerin yer aldığı “Genel Öz-yeterlik Ölçeği” bulunmaktadır.

Ölçeklerin Güvenirlik ve Geçerliliği

Genel Öz-yeterlik Ölçeği (General Self-EfficacyScale)

Genel Öz-yeterlik Ölçeği (General Self-EfficacyScale) Jarrusselam ve Shwarzer tarafından 1979 yılında, 20 maddeden oluşturulmasına karşın, madde sayısı yine Jarrusselam ve Shwarzer tarafından 1981 yılında 10 maddeye indirilmiş 4'lü Likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınan puan aralığı 10-40 arasında değişmektedir (Schwarzer, Scholz and Luszczynska, 2005). Ölçekten alınan yüksek puanlar olumlu (yüksek düzeyde) öz yeterlik algılarına; düşük puanlar ise olumsuz (düşük düzeyde) öz yeterlik algılarına işaret etmektedir. Orijinali Almanca olan ölçeğin Türkçeye çevirisi Yeşilay (1996) tarafından yapılmıştır. Ölçekte “Yeni bir durum ile karşılaştığımda ne yapmam gerektiğini bilirim” ya da “Bana karşı çıkıldığında kendimi kabul ettirecek çare ve yolları bulurum” gibi on ifade yer almakta ve bu maddeler tek faktör altında toplanmaktadır. Ölçeğin geçerliliği için faktör analizi yapılmış, tek bir faktörde toplanan maddelerin faktör yüklerinin 0.63 ile 0.76 arasında değiştiği ve toplam varyansın %49,67'sinin açıklandığı görülmüştür. Aynı çalışmada ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alfa katsayısı ise 0.83 olarak bulunmuştur (Basım vd., 2008).

Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri üzerinde yapılan bu çalışmada elde edilen veriler Semerci (1999) tarafından geliştirilmiş olan, 8'i olumsuz, 22'si ise olumlu 30 maddeden oluşan likert tipi beşli derecelendirme ile hazırlanan “Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçeğin KMO değeri 0.88, Bartlett Testi 8980.25 ve Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.68'dir (Semerci, 1999). Bu bölümde alt problemlerin ışığında toplam beş değişken belirlenmiştir. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğinin uygulanması sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamına paket programına (SPSS) aktarılmış, olumlu cümleler “Tamamen katılıyorum” seçeneğinden “Şiddetle reddediyorum” seçeneğine doğru 5,4,3,2,1 şeklinde puanlanır-

ken olumsuz cümleler de dönüştürülerek bunun tam tersi bir yol izlenmiş “Tamamen katılıyorum” seçeneğinden “Şiddetle reddediyorum” seçeneğine doğru 1,2,3,4,5 şeklinde puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek puan ortalamaları için belirlenen sınırlar şu şekildedir: X=0.50 – 1.50 ise “şiddetle reddediyorum”, X=1.51 – 2.50 ise “katılmıyorum”, X=2.51 – 3.50 ise “kararsızım”, X=3.51 – 4.50 ise “kısmen katılıyorum”, X=4.51 – 5.50 ise “tamamen katılıyorum”.

Evren Çerçevesinin Oluşturulması ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Bartın ilinde beden eğitimi ve spor öğretmeni olan 79 kişi ve Sakarya ilinde beden eğitimi ve spor öğretmeni olan 460 kişi oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise tesadüfi yolla seçilen 364 gönüllü öğretmen ($X_{\text{yaş}}=33.70\pm3.64$) oluşturmaktadır. Ölçek formunun örneklem grubuna uygulanması için araştırmacı bizzat öğretmenlerle görüşmek suretiyle ölçek formunu uygulatmış, böylelikle birinci elden bilgilendirme de yapmıştır. Araştırma grubunu oluşturan toplam 364 katılımcının 273’si erkek, 91’i kadın beden eğitimi ve spor öğretmeninden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bartın ve Sakarya İl Millî Eğitim Müdürlüklerinden gerekli izinler alındıktan sonra ölçek formu, araştırmacı eşliğinde öğretmenlerden doldurmaları istenmiştir. Verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 20.0 paket programında yapılmıştır. Tanımlayıcı veri analizinde; frekans, yüzde, ortalama, standart sapma analizlerinden yararlanılmıştır. Değişken gruplarındaki öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlar ve öz yeterlikler arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla verilerin normal dağılımları dikkate alınarak, parametrik testlerden t-testi ve One way Anova testleri kullanılmıştır. Ayrıca değişkenler arası ilişkiyi değerlendirmede ise yine normal dağılım değerlendirmesi yapılarak Pearson Korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlarda, $p<0.05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde beden eğitimi öğretmenlerine uygulatılmış olan ölçek formu sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. SPSS analizinden elde edilen veriler tablo haline getirilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1: Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	n	%
Erkek	273	75,0
Kadın	91	25,0
Toplam	364	100,0

Tablo 1 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan toplam 364 katılımcının 273’si erkek, 91’i kadındır.

Tablo 2: Eğitim Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Eğitim Durumu	n	%
Lisans	273	75
Lisansüstü	91	25
Toplam	364	100

Tablo 2'ye göre; yüksek frekansa sahip lisans değişkeni iken düşük frekansa sahip olanı ise lisansüstü eğitim durumudur.

Tablo 3: Eğitim Kademesi Durumu Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Eğitim Kademesi	n	%
İlkokul	64	17.6
Ortaokul	245	67.3
Lise	55	15.1
Toplam	364	100.0

Tablo 3'e göre; en yüksek frekansa sahip ortaokul değişkeni iken en düşük frekansa sahip olanı ise lise eğitim kademesidir.

Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum ve Öz Yeterlik Ölçeklerine İlişkin Bulgular:

Tablo 4: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum ve Öz Yeterlik İçin T Testi Tablosu

	Cinsiyet	n	X	Ss	t	sd	p
Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum	Erkek	273	2.24	.51	1.159	362	.247
	Kadın	91	2.17	.29			
Öz yeterlik	Erkek	273	31.34	6.55	-.285	362	.776
	Kadın	91	31.55	4.73			

Tablo 4'e göre; araştırma grubunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının [$T_{(362)}=1,159$; $p>0,05$] ve öz yeterliklerinin [$T_{(362)}=-0,285$; $p>0,05$] puan ortalamaları cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 5: Yaş Değişkeni ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum ve Öz Yeterlik Arasındaki İlişki Tablosu

Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum		
Yaş	r	-,073
	p	,166
	n	364

Öz Yeterlik		
Yaş	r	-,232
	p	,000
	n	364

Tablo 5'e göre; araştırma grubunun yaş değişkeni ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir [$r = -0,073$; $p > 0,05$]. Ayrıca araştırma grubunun yaş değişkeni ile öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir [$r = -0,232$; $p < 0,05$]. Katılımcıların yaşları arttıkça öz yeterlik düzeylerinin azaldığı söylenebilmektedir.

Tablo 6: Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum ve Öz Yeterlik İçin T Testi Tablosu

	Eğitim Durumu	n	X	Ss	t	sd	p
Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum	Lisans	273	2,21	0.44	-.501	362	.617
	Lisansüstü	91	2,24	0.53			
Öz Yeterlik	Lisans	273	31.52	6.24	.699	362	.485
	Lisansüstü	91	31.00	5.83			

Tablo 6'ya göre; araştırma grubunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının [$T_{(362)} = -0,501$; $p > 0,05$] ve öz yeterliklerinin [$T_{(362)} = 0,699$; $p > 0,05$] puan ortalamaları eğitim durumu değişkeni açısından incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 7: Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum ve Öz Yeterlik İçin ANOVA Tablosu

Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum	Kareler Toplamı	sd	Kare Ortalaması	F	p
Gruplar arası	0.839	2	.420		
Gruplar içi	78.264	361	.217	1.935	.146
Toplam	79.103	363			

Öz Yeterlik	Kareler Toplamı	sd	Kare Ortalaması	F	p
Gruplar arası	355.392	2	177.696		
Gruplar içi	13349.212	361	36.978	2.805	.96
Toplam	13704.604	363			

Tablo 7'ye göre; araştırma grubunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının [$F_{(2-361)}=1.935$; $p>0,05$] ve öz yeterliklerinin [$F_{(2-361)}=2.805$; $p>0,05$] puan ortalamaları eğitim kademesi değişkeni açısından incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 8: Araştırma Grubunun Öz Yeterlikleri ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki Tablosu

	Öz Yeterlik
Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum	r
	,075
	p
	,153
	n
	217

Tablo 8'e göre; araştırma grubunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$r= 0,075$; $p>0,05$].

SONUÇ ve ÖNERİLER

Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan bu araştırmaya, aktif olarak beden eğitimi öğretmenliği yapan 364 öğretmen gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmaya ait verileri belirlemek için, öğretmenlere üç bölümden oluşan ölçek formu uygulanmıştır.

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları açısından toplam 364 katılımcının 273'si erkek, 91'i kadındır. Araştırma grubunun öğretmenlik mesleğine

TİDSAD

ilişkin tutumlarının ve öz-yeterliklerinin puan ortalamaları cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu değerlendirildiğinde cinsiyet değişkeni öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öz-yeterlik üzerinde istatistiksel açıdan belirleyici bir değişken olmadığı sonucu çıkarılabilmektedir.

Araştırma grubunun yaş değişkeni ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Araştırma grubunun yaş değişkeni ile öz yeterlikleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise istatistiksel olarak negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bireylerin yaşları arttıkça öz yeterlik düzeylerinin azaldığı söylenebilir.

Araştırma grubunun eğitim durumu değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları açısından yüksek frekansa sahip lisans değişkeni iken düşük frekansa sahip olanı ise lisansüstü eğitim durumudur. Araştırma grubunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve öz yeterliklerinin puan ortalamaları eğitim durumu değişkeni açısından incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu değerlendirildiğinde eğitim durumu değişkeni öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öz-yeterlik üzerinde istatistiksel açıdan belirleyici bir değişken olmadığı sonucu çıkarılabilmektedir.

Araştırma grubunun eğitim kademesi durumu değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları açısından en yüksek frekansa sahip ortaokul değişkeni iken en düşük frekansa sahip olanı ise lise eğitim kademesi durumudur. Araştırma grubunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve öz yeterliklerinin puan ortalamaları eğitim kademesi değişkeni açısından incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu değerlendirildiğinde eğitim kademesi değişkeni öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öz-yeterlik üzerinde istatistiksel açıdan belirleyici bir değişken olmadığı sonucu çıkarılabilmektedir.

Araştırma grubunun öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterlikleri arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında bazı önerilerde bulunulursa:

Beden eğitimi öğretmenlerinin, öğretmenlik mesleğiyle ilgili olarak tutumlarının pozitif yönde değişmesi ve öz yeterliklerinin artmasında hizmet içi eğitimlere ağırlık verilmesinin etkili olabileceği düşünülebilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öz yeterliklerini pozitif seviyede artmasına katkıda bulunabilecek tanışma, kaynaşma günleri, toplantı ve organizasyonlar yapılabilir.

Özellikle geleceğin idareci, yönetici, bilim adamı ve öğretmenlerini yetiştiren ve toplumu inşa eden en önemli unsurlardan biri olan öğretmenlere yönelik nitel, nicel veya karma (nicel + nitel) çalışmalar daha fazla ve önemle uygulanarak araştırma sonuçları çeşitlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Akdağ, I. ve Walter J. (2005). Öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik duygusu. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 3, 4, 127-131.
- Basım, H. N., H. Korkmazyürek, H. ve A. O. Tokat (2008). “Çalışanların Öz Yeterlilik Algılamasının Yenilikçilik ve Risk Alma Üzerine Etkisi: Kamu Sektöründe Bir Araştırma,” Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19: 121-130.
- Bümen, N. (2009). İlk ve ortaöğretim öğretmenlerinin öğretmen öz-yeterlilik düzeylerinin incelenmesi: İzmir İli Örneği. *18. Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İzmir.
- Çetinkaya, R. (2007). *Türkçe öğretmeni adayların yeterlilik alguları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Demirhan, G. ve Altay, F. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt XII, Sayı 2.
- Denizoğlu, P.(2008). *Fen bilgisi öğretmeni adayların fen bilgisi eğitimi özyeterlilik inanç düzeyleri, öğrenme stilleri ve fen bilgisi öğretimine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Erişen, Y. ve Çeliköz, N., (2003). Öğretmen adaylarının genel öğretmenlik davranışları açısından kendilerine yönelik yeterlilik alguları. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(4), 427-440.
- Eroğlu, C. (2013). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının öz-yeterlilikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Aksaray.
- Gülebağlan, C. (2003). *Öğretmenlerin İşleri Son Ana Erteleme Eğilimlerinin Mesleki Yeterlilik Alguları, Mesleki Deneyimleri ve Branşları Bakımından Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Ankara.
- İnceoğlu, M. (2010). Tutum algı iletişim. Beykent Üniversitesi İletişim ve Tasarım Bölümü. Beykent Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). *Yeni insan ve insanlar*. (Onuncu Basım). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Koparan, İ., Öztürk, F., Korkmaz, H. N. (2010). Beden eğitimi öğretmenlerinin öz- yeterlilik algısı ve sosyal fizik kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Bursa örneği). *e-journal of newworldsciencesacademy*, 5, 4.
- Korkmaz, G., (2009). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesini algılama düzeyleri ve mesleki tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.

- Köseoğlu, P., Yılmaz, M. ve Soran, H. (2005). Öğretmen öz yeterlilik inancı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Dergisi*. [http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayı58/Yılmaz Köseoğlu/Öğretmen öz yeterlilik inancı](http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayı58/Yılmaz_Köseoğlu/Öğretmen_öz_yeterlilik_inancı). Html 02.04.2007'de indirildi.
- Mirzeoğlu, D., Akdağ, I., Boşnak, M. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının, beden eğitimi ve spor yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarının mesleki yeterlilik duygusunun karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 18, 109-125.
- Morgan, T.C. (1995).Psikolojiye giriş. Çev. Arıcı vd. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları. <http://web.firat.edu.tr/sosyalbil/dergi/arsiv/cilt15sayi2/295-317.pdf> Htm 10.09.2016' da indirildi.
- Morgil, İ.,Seçken, N. ve Yücel, A. S. (2004). Kimya öğretmen adaylarının öz yeterlilik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *BAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 62-72.
- Oğuz, T. ve Topkaya, N. (2008). Ortaöğretim alan öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik öz-yeterlilik inançları ile öğretmenliğe ilişkin tutumları. *Akademik Bakış*, 14.
- Savran, A. ve Çakıroğlu J. (2007). Biyoloji öğretmen adaylarının biyoloji öğretimine ilişkinöz-yeterlilikinançları. www.efdergi.hacettepe.edu.tr/html/dergibilgi/21/a14.html.23.03.2007'de indirildi.
- Semerci N. ve Semerci Ç. (2004). Türkiye’de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 14, Sayı:1, Sayfa:137-146, Elazığ.
- Semerci, Ç., (1999). “Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği”, *Eğitim ve Bilim*, 23(111), 51-55.
- Taşkın, Ç. İ., Hacıömeroğlu, G. (2010). Öğretmen özyeterlilik inanç ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve sınıf öğretmeni adayların özyeterlilikinançları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27.
- Tekerci, H., (2008). *Farklı okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin mesleki doyumlarının ve tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tolan, B., İsen, G. ve Batmaz V. (1985). *Ben ve toplum/sosyal psikoloji-1*.Teori Yayınları, Ankara.
- Varol, B. (2007). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin öz yeterlilikleri*.(Niğde Üniversitesi örneği), Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Niğde.
- Yalçın, H. F. (1995). *Beden eğitimi öğretmeni el kitabı*. 2. Baskı, Ankara.
- Yavuzer, Y. ve Koç M. (2002). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmen yetkinlikleri üzerinde bir değerlendirme. *Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*1:1.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları İle Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişki

- Yeşilay, A. (1996). Genelleştirilmiş Özyetki Beklentisi Ölçeği. <http://userpage.fuberlin.de/~health/turk.htm> adresinden 01.04.2013 tarihinde edinilmiştir.
- Yılmaz, G., Yılmaz, B. ve Türk, N., (2010). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi (Nevşehir ili örneği), *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(2), 85– 90.
- Yüzüak, E. (2006). *Kütahya’da ilköğretim ve liselerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının araştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.